

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om statsstøtte til visse private skoler.

(Lovforslaget (nr. 157) findes i tillæg A. sp. 3281, fremsættelsen i tidenden sp. 2671).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Orla Møller: Man kan næppe betegne forslaget til lov om statsstøtte til visse private skoler som særlig radikalt. Mig forekommer det, at organisationernes oplæg generelt taget i langt stærkere grad på næsten alle principielle punkter bærer præg af en mere udpræget nytænkning, og dette forslag burde efter min opfattelse også have fået en mere positiv modtagelse i ministeriet. I det kommende udvalgsarbejde er det mit håb at det kan lykkes for os at fiske nogle af de gode ting frem, som ligger i dette oplæg.

Hvad målsætningen angår, kan vi i socialdemokratiet følge undervisningsministeren vistnok hele vejen. Vi kan i princippet gå ind for statsstøtte til de privatejede og selvejende uddannelsesinstitutioner. Vi finder det rigtigt, at der som et alternativ til den offentlige skole kan oprettes skoler med folkelig, religiøs eller pædagogisk baggrund, og at staten yder et tilskud hertil for på den måde at undgå, at skolerne får en social slagside.

Udover dette vil vi fastholde som principper, for det første at offentlige myndigheder ikke bør kunne slippe uden om at oprette de fornødne uddannelsesinstitutioner ved en henvisning til de eksisterende private, for det andet at den offentlige skole heller ikke må kunne slippe uden om sit ansvar til stadig at udvikle sig pædagogisk og menneskeligt, og for det tredje at det skal koste noget at skabe et sådant alternativ, i hvert fald særlig hvad hovedskole og real-skole angår. Måske kan det ikke udtrykkes så stærkt, når det drejer sig om de eksisterende gymnasieskoler og folkehøjskoler, da mange af disse jo er blevet til ikke som et alternativ til den offentlige skole, men har udfyldt et behov, som offentligheden ellers ikke havde klaret.

Vi er altså enige med ministeren i lovens grundprincip, uanset senere diskussion om detaljer, og denne enighed gælder også ønsket om forbedring, ensartethed og forenk-

ling på hele området. Man skal ikke læse mange timer om dette tilskudsvildnis; før man får medlidenhed med ministeriets embedsmænd. Vi er også enige i, at tilskud skal ske i forhold til afholdte udgifter.

Så langt er vi enige, men så kommer tvivlen: er det lykkedes med det foreliggende lovforslag at nå målet? Og svaret må være: næppe. Det kan vel endda blive svært at få konstateret, hvor langt på vejen man er nået. I fremsættelsestalen siges, at ingen skoleform skal stilles ringere end hidtil, og det er vist heller ikke sket. Matematisk set synes der på grundlag af de anvendte tal at være tale om små forbedringer for alle skolegrupper; men er vanskeligheden ikke blot flyttet fra ministeriet til de forskellige grupper? For friskolernes vedkommende kan det i hvert fald se ud til at være tilfældet, og her er problemet måske endda så grelt, at de mindste rammes hårdest; i udvalget bør vi finde en bedre ordning at klare dette problem på. For efterskolerne, højskolerne og husholdningsskolerne synes der at opstå nye problemer. Noget tyder på, at den anvendte form for tilskud vil privilegere de utidssvarende skoler på bekostning af de nyere, og dette må i hvert fald være urimeligt; princippet om relationen mellem udgifter og tilskud er i så fald brudt.

Også om spørgsmålet ensartethed i behandlingen kan man have sine tvivl. Jeg føler mig ikke uden videre overbevist om rigtigheden af procentsatserne for de forskellige skoleformer. Man har tilsyneladende haft som forudsætning, at de nuværende ydelser ikke i det væsentlige skulle øges, og det har sine naturlige årsager. Men udtryk for en nytænkning kunne godt have været anført i bemærkningerne. Det kan ikke være rigtigt, at man i 1969 opretholder en forskel i ydelserne mellem eksamensskolerne på den ene side og høj- og efterskolerne på den anden side. Lidt ondt sagt er det jo sådan, at der stadig er forlystelsesskat på et højskoleophold i forhold til anden undervisning.

Jeg er naturligvis ikke blind for, at disse udtalelser kan fortolkes som et forsøg på socialdemokratisk overbud, og jeg skal berolige med det samme med at sige, at jeg fuldt vel forstår, at et sådant spring ikke lader sig gøre på én gang. Men i en langtidsplanlægning kunne man måske have fundet